

DE LA INTIMA CONVINGERE, LA PROPRIA CONVINGERE A JUDECĂTORULUI, ÎNTRE PREJUDECATĂ, BUNĂ CREDINȚĂ ȘI OBIECTIVITATE

E LA CONVICTION INTIME À LA PROPRE CONVICTION DU JUGE, ENTRE PRÉJUGÉ, BONNE FOI ET OBJECTIVITÉ

CZU: 347.962:347.5:347.441.62

DOI: 10.5281/zenodo.6623946

Alexandru NEGRU,
Doctorand, USM

Résumé

Le but de la recherche est de savoir si la propre conviction du juge, notion qui, grâce à sa forte connotation subjective, est souvent mise en cause dans la société, mais aussi dans le milieu judiciaire, est une notion désuète, ou par contre, grâce à la liaison entre la vérité objective et la vérité judiciaire, elle s'érige en clé de voûte dans le procès judiciaire.

Pour atteindre cet objectif nous avons envisagé deux approches distinctes.

Dans un premier sens, nous avons suivi l'évolution du concept de conviction intime du juge et sa transformation dans le concept de propre conviction du juge. Nous avons constaté que la peur du subjectivisme a joué un rôle essentiel dans le processus de transformation qualitative du concept de conviction intime en concept de conviction propre du juge. Les mécanismes et techniques que nous avons utilisés sont, la recherche historique-comparative, sur la verticale et sur l'horizontale, des décisions de la Cour Constitutionnelle de la Roumanie no. 171 du 23 mai 2001, n. 778 du 17.11.2015 et la décision no. 18 du 22.05.2017 de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova.

Dans un deuxième sens, nous avons élucidé si la propre conviction du juge peut jouer le rôle de passerelle entre la vérité objective et la vérité judiciaire, mais aussi comment ce concept s'articule en pratique, notamment dans les situations où les droits subjectifs garantis par l'art. 2, 3, 14 de la CEDH, quand les autorités étatiques ont des obligations positives et procédurales. Les mécanismes et techniques que nous avons utilisés consistent en l'approche téléologique et logique de la jurisprudence de la CEDH sur l'art. 2 et 3 CEDH.

En conclusion, nous avons constaté qu'aux premiers stades du procès, la propre conviction du juge est un vecteur, constitué d'une connaissance approfondie du droit et de la jurisprudence, visant à obtenir une information complète et exhaustive sur un fait précis, de manière contradictoire et équitable, en l'absence de tout arbitraire. Par la suite, la propre conviction du juge, est un processus analytique, logique-juridique, scientifique et rigoureux qui a comme but la synthèse des toutes les informations concernant les faits acquis auparavant, et leur transposition sur les éléments d'un modèle de crime ou de délit, spécialement prévu par le législateur dans un texte de loi.

Mots clés: *Conviction intime du juge, propre conviction du juge, approche holistique, vérité objective, vérité judiciaire, obligations positives, obligations procédurales, procès équitable, théorie du droit vivant, gestion des preuves.*

Context-provocare

În cauza Ibrahim și alții vs Regatul Unit [1, par. 275-293], Curtea a adoptat o abordare holistică a echității procesului, apreciind că în cazul în care sunt prezentate motive imperioase, chiar și interogarea unui inculpat privat de libertate, în lipsa unui avocat, urmată de punerea la baza sentinței de condamnare a acestuia a declarațiilor respective, poate fi conformă cu art. 6.1 și art. 6.3.c din CEDO [2, p.3].

O asemenea manieră de abordare, i-a permis Curții să conchidă, în anumite cazuri că o derogare de la drepturile stabilite la art. 6.3 (lit. a-e) nu implică neapărat o încălcare a echității procesului și nici o încălcare a art. 6.1, iar în alte cazuri, că un ansamblu de circumstanțe, care, analizate fiecare în mod singular, nu implică încălcări a drepturilor specifice stabilite de art. 6.3, pot în tandem, să reprezinte o încălcare a echității procesului și o încălcare a art. 6.1.

Pentru judecătorii naționali, care sunt și primii judecători ai Convenției, poate apărea întrebarea, care este acel „element invizibil”, dar care cântărește atât de mult în cadrul unei abordări holistice a echității procesului. Ce este acel ceva, de care trebuie să țină cont și să se călăuzească la soluționarea cauzelor, care devin tot mai complexe, dar și la motivarea soluțiilor pe care le dau instanțele pe marginea lor. Care este reperul de care trebuie să se țină cont în cazuri de divergență legislativă sau de relații sociale complexe. Ce este acel ceva, ce are capacitatea de a scoate judecătorul din rutina aplicării repetitive, standarde și șablonate a normelor și îl face să vadă ce alții până atunci nu au văzut, să încerce să apere ceea ce alții până atunci nu au considerat că merită apărat și chiar să-l determine să iasă din relativul confort al practicii constante.

Publicistul român Horațiu Pepine, afirma că aceasta ar fi *o moralitate intimă a actului specific, acel tip de exigență și de obiectivitate, care nu poate fi exercitată decât de profesioniștii adevărați ai fiecărui domeniu în parte, un discernământ specific, acea facultate rară care îmbină înalta cunoaștere cu un profund sentiment al justiției* [3, p. 2].

Scopul prezentei cercetări constă în a ști dacă propria convingere a judecătorului, noțiune cu puternică tentă subiectivă și deseori blamată în societate, dar și în mediul juridic, este un concept desuet sau, în virtutea capacității sale de a asigura o punte de legătura între adevărul obiectiv și adevărul judiciar, reprezintă o instituție în plină amploare.

În prezenta lucrare ne propunem realizarea următoarelor obiective: 1) urmărirea evoluției conceptului de intimă convingere; 2) identificarea premiselor pentru care conceptul intimei convingeri a întâlnit o reticență din partea societății și a mediului juridic; 3) analiza modul în care teama de subiectivism a contribuit la dezvoltarea conceptului respectiv, astfel ca, în final, conceptul intimei convingeri să cunoască o transformare calitativă spre conceptul de proprie convingere; 4) verificarea faptului dacă erijarea propriei convingeri a judecătorului poate prelua rolul de punte între adevărul obiectiv și adevărul judiciar; 5) analiza modului în care

conceptul propriei convingeri a judecătorului se articulează în practică, mai ales în situațiile în care intră în joc drepturile subiective garantate de art. 2, 3, 14 din CEDO, iar autorităților statale le revin obligații pozitive și procedurale.

Mecanismele și tehnicile pe care le-am utilizat la realizarea primului set de obiective au constat în cercetarea istorico-comparativă, atât pe verticală, cât și pe orizontală, a deciziilor CCR nr. 171 din 23 mai 2001, nr. 778 din 17.11.2015 și deciziei CC RM nr. 18 din 22.05.2017.

Atingerea celui de-al doilea set de obiective ne-am propus să o realizăm prin abordarea teleologică și logică a jurisprudenței CtEDO pe marginea art. 2 și 3 CEDO.

Realizarea obiectivelor

Realizarea primului set de obiective. 1) urmărirea evoluției conceptului de intimă convingere; 2) identificarea premiselor pentru care conceptul intimei convingeri a întâlnit o reticență din partea societății și mediului juridic; 3) analiza modul în care teama de subiectivism a contribuit la dezvoltarea conceptului respectiv, astfel ca în final, conceptul intimei convingeri să cunoască o transformare calitativă spre conceptul de proprie convingere.

În ultimii 20 de ani conceptul intimei convingeri a judecătorilor a constituit obiectul de examinare a cel puțin 2 decizii emise de Curtea Constituțională a României și 1 decizie emisă de Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Prin decizia nr. 171 din 23.05.2001 Curtea Constituțională a României a constatat că „dispozițiile art. 63 alin. 2 din CPP care stipula că *“aprecierea fiecărei probe se face [...] de instanța de judecată potrivit convingerii lor [...]”*, contravine dispozițiilor art. 123 alin. (2) din Constituție, care stabilește că *“Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”*”.

Unicul argument invocat de Curte în motivarea acestei soluții, a fost că Adunarea Constituantă, în cadrul dezbaterilor pe articole a proiectului de Constituție, a respins cu majoritate de voturi amendamentul privind completarea tezei finale a alin. (2) al art. 123 din Constituție cu sintagma “[...] și intimei lor convingeri”. Astfel, Curtea Constituțională română a conchis că forul legislativ și-a exprimat expres voința ca judecătorii să se supună “numai legii”, iar nu și “intimei lor convingeri [4, cap. I]”.

Este evident că în acest caz, forul constituțional a preluat, fără multe scrupule sau meticulozitate, o temere, probabil constantă a legislatorului, potrivit căreia judecătorii vor utiliza arbitrar libertatea de a aprecia probele potrivit intimei lor convingeri.

Astfel se constată că inițial, în percepția generală era înrădăcinat conceptul de intimă convingere a judecătorului, concept cu puternică tentă subiectivă. Or, noțiunea respectivă orientează spre un for interior al celui care judecă, un for, la prima vedere inaccesibil și neclar justițiabililor și părților la proces. În consecință, acest concept crea senzația unei prăpastii psihologice între caracterul obiectiv in-

erent procesului de administrare și apreciere a probelor și procesul de formare a convingerii instanței. Această ruptură logică între ceea ce putea fi relevat de probele din dosar și ceea ce conchidea magistratul, a fost în măsură să nască această teamă de subiectivism și bănuială de arbitrar și să determine această reticență în raport cu conceptul de intimă convingere.

Această soluție a Curții Constituționale din România, a suscitât atât atenția profesioniștilor din mediului juridic dar și a celor din alte profesii. Astfel, unii publiciști [3, p. 1] au opinat că, într-un limbaj nejuridic, Decizia Curții Constituționale nr. 171 din 23 mai 2001 ar putea fi numită, „decizia împotriva discernământului”. Ceea ce au deplâns aceștia era faptul că această decizie lovea în egală măsură în falsul discernământ (arbitrariul camuflat în convingerea interioară) și în discernământul autentic. Problema sesizată de autorul enunțat consta în faptul că, de la emiterea deciziei respective, niciun judecător cu o mare cultură juridică și cu o profundă moralitate, nu ar mai avea dreptul să invoce propria convingere (discernământul) în luarea unei decizii și că discernământul era astfel înlocuit de proceduri [3, p. 2].

Autorii și profesioniștii apropiați domeniului juridic, abordând dilema de a ști, dacă magistrații decid potrivit propriei lor convingeri și acuzațiile adresate ultimilor, că ar decide cum vor ei, făcând referire la decizia CCR nr. 171 din 23.05.2001, au formulat ideea că niciun magistrat nu poate instrumenta și soluționa o cauză cum vrea el, adică în mod subiectiv, arbitrar, ci numai potrivit unor reguli obiective prescrise, care sunt legile și că un magistrat nu are voie să se conducă după propria convingere atunci când soluționează o cauză. Or, a te conduce după propria convingere înseamnă a hotărî în mod subiectiv, aspect de neacceptat atunci când e vorba de legi și justiție, pentru care obiectivitatea este principiul ce trebuie urmat [5, p. 2].

Fără a da prioritate uneia din părerile expuse la alineatele anterioare, observăm doar că ambele sunt construite pe o concepție duală a noțiunii de intimă convingere a judecătorului, care înglobează atât un element subiectiv, care implică o viziune personală, cât și un element obiectiv care implică o bază factologică (compusă din informații cu privire la fapte și informații cu privire la norme). Ceea ce deranjează societatea și mediul juridic este elementul subiectiv, sentimentul de nedreptate fiind resimțit mai acut, mai ales în cazul în care elementul subiectiv este unicul sau principalul argument la motivarea soluțiilor date prin actele procesuale de dispoziție.

Ca și în cazul României, conceptul intimei convingeri utilizat în legea procesual penală, a fost supus criticilor de neconstituționalitate și în Republica Moldova. Astfel, prin hotărârea din 22 mai 2017 Curtea Constituțională a RM a verificat constituționalitatea sintagmei „propria convingere” din art. 26 alin. (2); 27 alin. (1) și 101 alin. (2) CPP [6, pct. 26-36]. În hotărârea respectivă judecătorii constituționali au indicat că „libera apreciere a probelor este strâns legată de regula cercetării sub toate aspectele, complet și obiectiv a circumstanțelor cauzei și probelor [6, pct. 64]” și că noțiunea de „proprie convingere”, care este utilizată în

textele de lege criticate, nu are sensul de opinie subiectivă, ci acela al certitudinii dobândite de judecător în urma examinării tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele, în mod obiectiv și călăuzindu-se de lege [6, pct. 66].

Curtea a mai menționat că libera apreciere a probelor nu înseamnă arbitrar, ci libertatea de a aprecia probele în mod rezonabil și imparțial, iar rezultatele aprecierii probelor sunt expuse de către instanța de judecată în acte procedurale, care trebuie să fie motivate în mod obiectiv și sub toate aspectele potrivit legii. Motivarea se exprimă prin faptul că la admiterea unor probe și la respingerea altora judecătorul este obligat să indice motivele unei asemenea soluții [6, pct. 70].

Curtea a mai menționat că legea prevede că, în măsura în care judecătorul nu poate ajunge la o concluzie fermă, Codul de procedură penală stabilește la art. 383 dreptul judecătorului de a relua cercetarea judecătorească în cazul în care constată că o anumită circumstanță necesită concretizare pentru justa soluționare a cauzei [6, pct. 74].

Diferența de abordare a conceptului de proprie/intimă convingere realizată în HCCR nr. 171 din 23.05.2001 și HCCRM nr. 18 din 22.05.2017 este una evidentă. Or, abordarea realizată de judecătorii constituționali ai Republicii Moldova este una mai echilibrată și conformă cu acea concepție duală a noțiunii de intimă convingere a judecătorului. Această abordare conciliază și problema deplânsă de Horațiu Pepine, care menționa că scoaterea în afara câmpului constituțional a conceptului de proprie convingere a judecătorului lovea în egală măsură și în discernământul autentic [3, p. 2].

Este remarcabil faptul că în același an, la data de 17.11.2015, printr-o decizie mult mai motivată decât cea din 2001, CCR a revenit la subiectul intimei convingeri. Astfel, fiind sesizată cu excepția de neconstituționalitate, inclusiv a art. 100 alin.(2) teza finală din CPP al României, care stabilește că „în cursul judecății, instanța administrează probe la cererea procurorului, a persoanei vătămate sau a părților și, în mod subsidiar, din oficiu, atunci când consideră necesar pentru formarea convingerii sale [7, pct. 29]”, Curtea a indicat că „convingerea magistratului reprezintă acea stare a unei persoane răspunzătoare de aplicarea legii, bazată pe buna-credință, care este împăcată cu propria conștiință morală care a îndrumat-o în aflarea adevărului prin utilizarea tuturor mijloacelor legale, respectiv a probelor” [7, pct. 31]. În același context, Curtea a indicat că acea „convingere ce stă la baza hotărârilor pe care un judecător le pronunță, are drept fundament o conștiință juridică ce se formează numai după epuizarea duelului judiciar”. (...) Pentru a ajunge, însă, la o anumită convingere, judecătorul va face o analiză logică, științifică și riguroasă a faptelor relevate, cu respectarea principiilor legale referitoare la loialitatea administrării probelor și a aprecierii lor ca un tot unitar. Așa fiind, câtă vreme convingerea magistratului respectă principiul constituțional al independenței judecătorului care se supune numai legii, atunci ea nu poate fi privită ca un impediment în înfăptuirea actului de justiție, ci, dimpotrivă, ca o garanție a lui [7, pct. 32].

Se observă că în această decizie, Curtea Constituțională nu mai neagă dreptul magistratului la discernământ, așa cum o spunea în mod plastic Horațiu Pepine, dar, din contra, recunoaște că intima convingere a magistratului nu poate fi privit ca un impediment la realizarea justiției, dar ca pe o garanție a independenței acestuia.

Este spectaculos faptul că în această decizie Curtea Constituțională a acceptat nu doar viabilitatea conceptului de intimă convingere, dar chiar ideea că judecătorul este în drept să administreze probe (este adevărat că doar în mod subsidiar), pentru formarea convingerii sale. La acest alineat trebuie să punctăm că forul constituțional a expus această idee cu o prudență deosebită, accentuând, în primul rând, că judecătorul trebuie convins „dincolo de orice dubiu rezonabil”, de către procuror sau de către partea civilă, el neavând sarcina de a administra probe pentru aflarea adevărului decât în mod subsidiar pentru formarea convingerii sale [7, pct. 34]. În paragrafele ulterioare vom observa că, în anumite cazuri, această posibilitate poate deveni unica barieră în calea încălcării unor drepturi subiective.

În hotărârea nr. 778 CCR a încercat să concilieze noua soluție, prin care de fapt se redă dreptul la viață conceptului de proprie convingere, cu soluția enunțată în decizia 171, prin care intima convingere era scoasă în afara câmpului constituțional. Astfel, Curtea explica faptul că „reglementarea cenzurată anterior de Curtea Constituțională permitea judecătorului să se conducă după conștiința sa, care, spre deosebire de convingere (aceasta implicând certitudine, siguranță), presupune un sentiment intuitiv pe care ființa umană îl are despre propria existență, deci o cunoaștere reflexivă vis-a-vis de situațiile și lucrurile din jurul său. Or, o astfel de convingere bazată pe o cunoaștere reflexivă se caracterizează prin variabilitate, fiind practic o determinantă personală a judecătorului, fapt incompatibil cu actul de înfăptuire a justiției, pentru că, din momentul în care probele administrate resping posibilitatea condamnării unei persoane, judecătorul nu poate soluționa cauza după propria conștiință. Asemenea situații se traduc prin regula in dubio pro reo, care a apărut în sistemele adversariale”.

În concluzie, observăm că teama de subiectivism a determinat emiterea HCCR nr. 171 din 3 mai 2001, fapt care a suscitat discuții ample și contradictorii pe marginea conceptului intimei convingeri. Toate împreună au determinat emiterea hotărârii CCRM nr. 18 din 22 mai 2017 și hotărârea CCR din 17.11.2015, care au determinat o transformare calitativă a conceptului inițial spre conceptul de proprie convingere a judecătorului.

Aceleași hotărâri demonstrează, pe bună dreptate, că buna-credință și obiectivitatea sunt elemente indispensabile conceptului de proprie convingere a judecătorului, dar și faptul că acest concept nu urmează a fi confundat cu o prejudecată a judecătorului.

Realizarea celui de-al doilea set de obiective

4) Verificarea faptului dacă propria convingere a judecătorului se poate erija în rol de punte între adevărul obiectiv și adevărul judiciar; 5) analiza modului în

care conceptul propriei convingeri a judecătorului se articulează în practică, mai ales în situațiile în care intră în joc drepturile subiective garantate de art. 2, 3, 14 din CEDO, iar autorităților statale le revin obligații pozitive și procedurale.

Așa cum am constatat în prima parte a acestei comunicări, legislația României stabilește la art. 100 alin. (2) CPP că „în cursul judecății, instanța administrează probe la cererea procurorului, a persoanei vătămate sau a părților și, în mod subsidiar, din oficiu, atunci când consideră necesar pentru formarea convingerii sale”. Articolul 383 alin. (1) CPP al RM stabilește că în cazul în care în cursul deliberării, instanța constată că o anumită circumstanță necesită concretizare pentru justa soluționare a cauzei, instanța poate relua cercetarea judecătorească prin încheiere motivată.

Curtea constituțională a României în pct. 34 din decizia nr. 778 din 17 noiembrie 2015 [7, pct. 34], precum și Curtea Constituțională a RM [6, pct. 70-74], în hotărârea nr. 18 din 22.05.2017, au punctat că prerogativele date instanței de aceste norme, în tandem cu rigoarea demonstrării vinei potrivit principiului dincolo de orice dubiu rezonabil, alături de caracterul subsidiar al acțiunilor realizate de instanță în vederea elucidării unor aspecte factice, nu afectează independența și imparțialitatea acesteia. Pornind de la maniera de abordare a acestui subiect de către judecătorii din ambele Curți Constituționale, conchidem că prerogativele date instanței de art. 100 alin. (2) CPP R și de art. 383 alin. (1) CPP RM, reprezintă o anumită supapă de rezervă, care urmează a fi activată de judecător doar în mod subsidiar, doar după finele procesului contradictorial și doar atunci când informațiile relevate de probe administrate de părți sunt insuficiente sau contradictorii, iar drepturile subiective puse în joc în speță, impun necesitatea stringentă a unei motivări obiective. Anume în astfel de cazuri, judecătorul este autorizat, să realizeze acțiuni orientate spre lărgirea adevărului judiciar evident că din conținutul adevărului obiectiv neelucidat de părți, în scopul formării unei propriei convingeri despre speța dedusă judecății.,

Dea lungul timpului noțiunile de adevăr obiectiv și adevăr judiciar, semnificația lor filozofică precum și raportarea reciprocă a acestora, au suscitat mințile multor profesioniști ai domeniului juridic. Recent, dimensiunea acestor noțiuni a fost abordată în lucrarea profesorului Mohorea Efim *Formele Adevărului Juridic* [8, p. 352-361].

Ideea primordială care prevalează în lucrările ce au ca obiect adevărul obiectiv și adevărul judiciar este aceea că ”pentru ca o hotărâre judecătorească să fie dreaptă, este necesar, pe de o parte, să fie conformă cu normele de drept, iar pe de altă parte să corespundă situației de fapt relevante [9, p. 356]”.

Pe aceeași platformă a fost formulată ideea că nu urmează a fi abandonată ideea de adevăr obiectiv, doar că acesta ”urmează a fi abordat în lumina statului democrat și social, care are la baza o doctrină mixtă” și ”care implică ca faptele cauzei să fie stabilite în materialitatea sa, și anume nu din altă rațiune decât cea a dreptății, adică adevărul urmează a fi căutat și stabilit din pura dorință a aflării

adevărului și aplicării corecte a normelor de drept la soluționarea unui litigiu juridic [10, p. 114]”.

Necesitatea imperioasă de hotărâri drepte, alături de concluziile deduse în urma analizei argumentelor expuse de CCR și CC RM în hotărârile nr. 18 din 22.05.2017 și respectiv nr. 778 din 17 noiembrie 2015, ne face să credem că există situații în care propria convingere a judecătorului se poate erija în rol de punte între adevărul obiectiv și adevărul judiciar.

Într-un studiu recent, cu referire la jurisprudența CtEDO în cauzele Mojsiejew împotriva Poloniei, nr. 11818/02, pct. 53, 24 martie 2009 și Wiktoro împotriva Poloniei, nr. 14612/02, pct. 58, 31 martie 2009, este formulată ideea că deși obligația de a desfășura o anchetă efectivă și de a emite decizii bine motivate asupra substanței cauzei revine în primul rând poliției și procuraturii, Curtea a reținut în mai multe rânduri că, atunci când ancheta se finalizează cu o acțiune penală dedusă instanțelor de judecată, obligațiile procedurale prevăzute în articolele 2 (și 3) din Convenția Europeană, trec dincolo de faza preliminară a anchetei penale, astfel că procesul în ansamblul său, inclusiv faza judecătii, trebuie să respecte cerințele obligației pozitive de a proteja viețile omenești prin intermediul legii. Astfel, autoritățile judiciare naționale trebuie să nu lase sub nicio formă ca o suferință fizică sau psihică provocată unei persoane să rămână nepedepsită [11, p. 21].

Se reține că în procesul de verificare a respectării obligațiilor pozitive ce incumbă statelor potrivit art. 2 sau 3 din Convenție, CtEDO este atentă la efectivitatea anchetei efectuate. În cauzele Tahsin Acar împotriva Turciei, nr. 26307/95, pct. 223, 8 aprilie 2004, Ramsahai și alții împotriva Olandei, nr. 52391/99, pct. 324, 15 mai 2007, Curtea a indicat că expresia „efectivă”, trebuie interpretată în contextul articolului 2 al Convenției. Autoritățile trebuie să fi luat toate măsurile rezonabile pentru a asigura probele incidentului. Orice deficiență a anchetei care subminează abilitatea acesteia de a identifica făptuitorul sau făptuitorii riscă să se situeze în afara acestui standard.

Aceste raționamente ale CtEDO în tandem cu stabilirea faptului că propria convingere a judecătorului, în anumite cazuri specifice, se poate erija în rol de punte între adevărul obiectiv și adevărul judiciar, ne face să credem că în situația în care speța dedusă judecătii vizează relațiile sociale ocrotite de art. 2, 3 combinat cu art. 14 CEDO, necesitatea de elucidare a adevărului obiectiv, poate impune obligația instanței de a activa mecanismele stabilite de art. art. 100 alin. (2) CPP R și de art. 383 alin. (1) CPP RM. Astfel se constată că în situațiile în care intră în joc drepturile subiective garantate de art. 2, 3, 14 din CEDO, iar autorităților statale le revin obligații pozitive și procedurale, instrumentele legale menite să formeze o propria convingere a judecătorului, reprezintă ultima barieră între încălcarea și neîncălcarea drepturilor enunțate.

În temeiul celor enunțate la alineatul anterior, considerăm că o adaptare a art. 100 din CPP RM la prevederile art. 100 alin. (2) CPP R ar fi binevenită, ori, mecanismul stabilit de art. 383 alin. (1) CPP RM uneori se poate dovedi insuficient.

În concluzie reținem că la fazele incipiente ale procesului, propria convingere a judecătorului este un vector, constituit din cunoștințe profunde a legislației și principiilor jurisprudențiale, orientat spre administrarea informațiilor depline și cuprinzătoare cu privire la o faptă concretă, în condițiile unui proces contradictorial și echitabil, în lipsa oricărui arbitrariu. Ulterior, propria convingere reprezintă un proces analitic, logico-juridic, științific și riguros de însumare a informațiilor cu privire la fapte dobândite în mod corespunzător și de transpunere a acestora peste șablonul unei componente de infracțiune, urmată de formarea și expunerea scrisă a unei concluzii detaliate despre existența sau inexistența faptei interzise de legea penală autorul ei și sancțiunea ce urmează a fi stabilită.

Resurse bibliografice:

1. CtEDO, Decizia emisă de Marea Cameră la 13 septembrie 2016, Cauza Ibrahim și alții vs Regatul Unit (cererile nr. 50541/08, 50571/08, 50573/08 și 40351/09), pct. 275-293, [citată 01.03.2022]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22fulltext%22:%5B%22AFFAIRE%20IBRAHIM%20ET%20AUTRES%20c.%20ROYAUMEUNI%22%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-166824%22%5D%7D>
2. Comunicatul de presă emis de Grefa CtEDO pe marginea cauzei Ibrahim și alții vs Regatul Unit, Court rules on delaying access to lawyers during police questioning of 21 July London bombers [citată 05.03.2022]. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%7B%22fulltext%22:%5B%22Delaying%20access%20to%20a%20lawyer%20during%22%5D,%22sort%22:%5B%22kdate%20Descending%22%5D%7D>
3. Pepine H., Ultimul temei al civilizației, DW [citată 01.03.2022]. Disponibil: <https://www.dw.com/ro/ultimul-teimei-al-civiliza%C5%A3iei/a-18263744>
4. Curtea Constituțională a României, Decizie nr. 171 emisă la 23 mai 2001 privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 63 alin. 2, art. 192 alin. 2, art. 346 alin. 2 și art. 392 alin. 4 din Codul de procedură penală, teza I. [citată 01.03.2022]. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/29602>
5. Danileț C., Demitizarea justiției. Ep. 4: Magistrații decid potrivit propriei lor convingeri sau Magistrații decid cum vor ei. [citată 01.03.2022]. Disponibil: <https://www.juridice.ro/361145/demitizarea-justitiei-ep-4-magistratii-decid-potrivit-propriei-lor-convingeri-sau-magistratii-decid-cum-vor-ei.html>
6. Curtea Constituțională a RM, Hotărâre nr. 18 din 22.05.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură

- penală (intima convingere a judecătorului). [citat: 01.03.2022]. Disponibil: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=617>
7. Curtea Constituțională a României, Decizie nr. 778 emisă la 17.11.2015 privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.100 alin.(2) teza finală și art.103 alin.(1) teza a doua și alin.(2) teza a doua din Codul de procedură penală. [citat 01.03.2022] Disponibil: <https://dosare.ccr.ro/#/CautareDosare>
 8. Mahorea E., *Formele Adevărului Juridic*, (referat al tezei). [citat: 01.03.2022]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4375/1/Mohorea_conf_nationala_352-361.pdf
 9. Васьковский Е.В. *Курс гражданского процесса*. Том I. Москва. Издательство Башмаковых, 1913 г., с. 356, citat de Fală, N.; Mărgineanu, L. Dimensiunea juridico-morală a principiului aflării adevărului în procesul civil. Chișinău: ULIM, Studii Juridice Universitare, 2015, nr. 1-2.
 10. Fală N., Mărgineanu L., Dimensiunea juridico-morală a principiului aflării adevărului în procesul civil. În: *Studii Juridice Universitare*, Chișinău: ULIM, 2015, nr. 1-2.
 11. Zdenek Kuhn, Roxana Rizoiu și alții, Convenția Europeană a Drepturilor Omului ca Parte Integrantă a Metodologiei Judiciare, Studiu realizat în cadrul programului RO 24 ”Întărirea capacității judiciare și de cooperare”, p. 21. [citat 01.03.2022]. Disponibil: http://inm-lex.ro/fisiere/d_1776/CEDO%20ca%20parte%20integranta%20a%20metodologiei%20judiciare%20-%20motivarea%20hotararilor.pdf